

V
PREMISLEKI!
STR. 4

OD
1. JANUARA
EVRO V
SLOVENIJI
STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 18. januarja 2007 ☼ Leto XVII, št. 3

NOVA (OBNOVLJENA) ŠOLA, STARE TEŽAVE

Na Gornjem Seniku so učenci začeli novo leto v obnovljeni osnovni šoli. Obnova, ki se je začela s 1. septembrom, je trajala štiri mesece, s tem da je vzporedno potekal tudi pouk. Tako učitelji kot učenci so se morali prilagajati razmeram, da bi pouk potekal kar se da nemoteno.

»Naša šola ima tri dele,« je povedal ravnatelj Tomaž Časar. »Obnova je zajela vso šolo, največ obnovitvenih del so pa opravili na osrednjem delu šole, kajti ta krak je bil zgrajen v petdesetih letih prejšnjega stoletja in je bil precej dotrajan. V novejših krakih, ki sta bila zgrajena v sedemdesetih in osemdesetih letih, so zamenjali oz. obnovili okna in vrata. V najstarejšem delu so poleg tega zamenjali vso električno napeljavo, položili nove ploščice, delno popravili streho, usposodobili sanitarije. Kolikor se je dalo, smo razširili tudi telovadnico, oziroma smo na podstrešju izoblikovali prostor, kateremu zaenkrat še nismo določili funkcije, lahko bi pa služil kot klubski prostor. V prejšnjih letih smo imeli velike težave z ogrevanjem stavbe, kajti imeli smo stare kotle, v katerih smo lahko kurili le z drobnim premogom, ki smo ga največkrat morali nabaviti s Slovaške. Sedaj imamo tri nove kotle, v dveh se lahko kuri s premogom in drvami, eden je pa le na drva. Na žalost radiatorjev nismo mogli zamenjati, le prebarvati, kajti toliko sredstev nismo imeli.«

Vzdrževalec šole je lokalna samouprava, ki je s tem projektom začela že pred lanskimi lokalnimi

Obnova gornjeseniške šole je bila nujna, kajti najstarejši del je bil zgrajen v petdesetih letih prejšnjega stoletja

Za zamenjavo notranje opreme ni ostalo sredstev, vodstvo šole si prizadeva, da bi lahko zamenjali tudi opremo učilnic

volitvami. Samouprava je pripravila natečaj za obnovo šole in ga prijavila na Ministrstvu za šolstvo R Madžarske. Finančni načrt oziroma zaprošena vsota je znašala več kot 80 milijonov forintov, odobrenih je bilo 60 milijonov. Ravnatelj šole pravi, da se imajo veliko zahvaliti tudi pristojnim slovenskim organom (Min. za šolstvo, Uradu za Slovence oz. delegaciji na mešani komisiji), kajti njihovi predstavniki so na meddržavni ravni velikokrat opozarjali na nevzdržen položaj največje slovenske narodnostne šole, ki ima večkrat težave tudi s finansiranjem rednega delovanja, tako da o renoviranju šole sploh ne more razmišljati. Po njegovem mnenju je morala vplivati tudi omenjena moralna podpora Slovenije na to, da je bila med tremi šolami, ki so jih obnovili iz namenskih sredstev ministrstva, tudi gornjeseniška. Zaradi pomanjkanja sredstev pa zaenkrat niso mogli zamenjati opreme v učilnicah oziroma narediti nove prevleke na športnem igrišču, toda kljub temu so zadovoljni z obnovo. Učitelji in učenci se šele v teh dneh navajajo na obnovljeno šolo, kjer ni več hrupa, ni več delavcev.

Na šoli imajo 55 učencev (54 rednih in 1 izrednega), ki jih poučuje 10 učiteljev. Po mnenju ravnatelja Časarja je bila prava odločitev, da so začeli z dvojezičnim poukom, kajti otroci se tako, razen pri uri slovenskega jezika, srečujejo z materinščino tudi pri drugih predmetih.

(nadaljevanje na 2. strani)

»ENOJEZIČNA IN ENOLIČNA DRŽAVA JE SLABA IN KRHK«

11. januarja je bila na sedežu Skupščine Železne županije predstavitev štirih zanimivih izdaj, ki so izšle z denarno pomočjo Komisije za manjšine in zunanje zadeve Železne županije in podajajo širok prerež življenja, zgodovine, jezika, dialektologije, etnografije ter kulturnega izročila manjšin, ki živijo na območju Železne županije.

Predsednik komisije **Antal Nagy** je v svojem uvodnem nagovoru poudaril, da je namen teh izdaj v prvi vrsti utrjevanje narodnostne zavesti in ohranitev jezika, kajti tudi z znanstvenimi sredstvi lahko

večinskega naroda do manjšin in obratno, razprave s področja demografije in podobno.

Dr. Sándor Horváth je v svoji kratki monografiji Bőröce opisal zgodovino in svojevrstno vsakdanje ubožno življenje, tradicionalne običaje, družbeno zaprtost istimenske nekdanje majhne ciganske naselbine v Őrségu, kjer je nekoč prebivalstvo živel v neomajni harmoniji z naravo. Avtor podaja tudi dokumentirane dokaze o žalostni persekuciji ciganske skupnosti.

Vsebinsko zelo bogato in

simbolizira narodnostno raznolikost prebivalstva Železne županije, kajti beseda »szivárvány« pomeni v slovenskem jeziku »mavrica«, torej barvni lok na nebesnem svodu, ki s svojo bogato barvitostjo dobesedno očara človeka. Le upamo lahko, da se bo ta narodnostna pisanost pri nas še dolgo časa ohranila in ne bo tako kratkotrajna kot omenjeni nebesni sij. To delo je dragoceno za vsakega izmed nas, kajti podaja širok prerež raznolikosti kulturne, politične, znanstvene, institucionalne ter medijske dejavnosti slovenske, hrvaške, nemške ter romske manjšine. »Še vedno priznavamo in pogostokrat poudarjamo pomembnost in pravilnost besed prvega madžarskega kralja sv. Štefana (...),« piše v uvodu knjige predsednik Županijske skupščine Železne županije **Ferenc Kovács**, s katerimi je ustanovitelj države svojega sina opozarjal na spoštovanje tujcev, na spoštovanje njihovega dela: »Enojezična in enolična država je slaba in krhka.«

Avtor nas na kratko seznani z zgodovino naselitve posameznih manjšin na področju županije, nato pa z ilustracijami predstavlja kulturne skupine posameznih manjšin. Predstavljene so naslednje slovenske kulturne skupine: Števanovci: Ljudske pevke, Veseli pajdaši, Otroška slovenska folklorna skupina osnovne šole, Društvo za lepšo ves; Gornji Senik: Mešani pevski zbor Avgust Pavel, Folklorna skupina, Ljudski pevci; Sakalovci: Folklorna skupina; Monošter: Gledališka družina Nindrik-indrik, Monoštrski komorni zbor Zveze Slovencev na Madžarskem; Sombotel: Slovensko kulturno društvo Avgust Pavel.

»Kljub temu da je med avtohtonimi narodnostmi slovenska etnična skupnost najmanjša, je njena regi-

onalna vloga izredno pomembna, kajti odločilna je vloga manjšine pri sodelovanju s sosednjo Slovenijo. (...) Želeli bi, da bi se tudi na gospodarskem področju poglobili njihovi stiki z matično domovino, da bi postali ravno tako intenzivni kakor njihovi rodbinski in prijateljski odnosi s Slovenci onkraj meje.«

Med institucijami poudarja avtor pomembnost edinega slovenskega muzeja na območju Železne županije, ki se nahaja v Monoštru in predstavlja predmete za pridelavo lanene tkanine in keramičnih izdelkov, etnografsko gradivo ter eksponate sodarstva. Slovenski kulturni in informativni center je važen dejavnik pri organiziranju kulturnih programov, pri demonstraciji kulturnih in umetniških vrednot matične države, njegova restavracija pa popularizira svojevrstno slovensko kulinariko. V prostorih centra deluje Radio Monošter, ki od leta 2000 naprej oddaja tedensko po osem ur slovenskega programa, redakcija poljudnega

tednika Porabje, časopisa z zahtevno vsebino in zunanjo podobo, ki jo oblikujejo stalni sodelavci in dopisniki znotraj in izven naših meja. Med publikacijami omenja Slovenski koledar, ki je najbolj priljubljeno berilo med Slovenci, štirijezično glasilo Sožitje v jeziku posameznih narodnosti z madžarskim prevodom.

V predzadnjem poglavju lahko spoznamo samouprave posameznih narodnostnih manjšin, njihovo vlogo in njihove dejavnosti. Sedež slovenske državne samouprave se nahaja na Gornjem Seniku, ki je z Martinom Ropošem na čelu navezala tudi plodne stike z matično državo. Na koncu sledi seznam imen nagrajencev z različnimi odlikovanji, s posebnim poudarkom na letošnjih nagrajencih, Frančku Mukiču in Mariji Kozar, ki sta v Parlamentu prevzela Odlikovanje za manjšine, ter Jožetu Hirnoku, ki je prejel od predsednika Republike Slovenije Janeza Drnovška Red za zasluge.

Suzana Guoth

Na predstavitvi publikaj (z leve): dr. Sándor Horváth, Antal Nagy, dr. Bernadett Zádovitch in Árpád Zsámboki

prispevamo k zaviranju procesa asimilacije in s tem kompletiramo tovrstno dejavnost narodnostnega šolstva. Komisija namreč smatra za potrebno, da poleg administrativne, organizacijske in koordinacijske dejavnosti prispeva tudi materialno k znanstveno-raziskovalni dejavnosti.

Najobsežnejša izdaja med štirimi knjigami, ki so izšle v dokaj širokem časovnem intervalu, je študija redakcijske komisije Delovne skupnosti Alpe-Jadran v petih jezikih z naslovom Manjšine in čezmejno sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran, ki predstavlja življenje, kulturo, šolstvo, gospodarstvo, cerkveno življenje, kulturne, vzgojne, znanstvene institucije, njihovo medsebojno sodelovanje v omenjenem prostoru, odnos

strokovno pomembno ter priznано delo je opravila dr. Bernadett Zádovitch s svojo obsežno študijo »Govor Prisika«, v kateri razpravlja o besednem zakladu gradiščanskih Hrvatov, ki živijo v naselju Prisika. Tako temeljite, znanstveno utemeljene dialektološke razprave pri nas na Madžarskem do sedaj še niso izdali o nobenem manjšinskem narečju. To delo je rezultat petindvajsetletne raziskovalne dejavnosti avtorice. Za nas Slovence in tudi ostale narodnosti, ki živijo na ozemlju Železne županije, je morda najbolj zanimiva izdaja »Szivárvány«, ki jo je sestavil sekretar Komisije za manjšine in zunanje zadeve Skupščine Železne županije **Árpád Zsámboki**. Že sam naslov je prikladen, zgovorno

nadaljevanje s 1. strani

Nova (obnovljena) šola, stare težave

V nižjih razredih s kadrom nimajo težav, kajti vse učiteljice so Slovenke in so večinoma končale tudi slovenščino. Pogovarjal se je pa tudi z učitelji predmetnega pouka ter jih opozoril, da če bodo želeli poučevati na dvojezični šoli, je v njihovem interesu, da se izobražujejo iz slovenščine.

Je pa v skrbeh zaradi demografskih trendov, kajti Senik se stara, lani je umrlo 25 ljudi, novorojenčki so pa bili le trije. Sicer je pa situacija podobna po vsej državi, tako tudi v monoštrski mikroregiji, kamor spada tudi Gornji Senik. V mikroregiji deluje trenutno 6 šol, na podlagi dolgoročnih demografskih kazalcev bo verjetno težko obdržati vseh šest. Seveda bi najraje videl, da bi ostale vse šole v mikroregiji, da bi imeli veliko

otrok. Le da nataliteta ni odvisna od pedagoških delavcev. »Slovenske narodnostne šole bi morale ostati,« je vzdihnil ravnatelj Časar. »Za to nam daje upanje tudi lanski obisk predsednika R Madžarske Lászla Sólyoma, ki je povedal, da je za ohranjanje narodnostne identitete slovenske manjšine potrebna šola ter da se v takem primeru lahko govori tudi o pozitivni diskriminaciji. Dolgoročno pa ne bi bilo slabo, če bi učenci iz tistih vasi, kjer živijo Slovenci, kjer čutijo neko odgovornost za preživetje slovenske manjšine, za ohranjanje jezika in slovenske kulture, hodili v eno šolo. Tudi za njih bi bilo to dobro.

Za lastne interese bi se morali Slovenci v Porabju bolj združiti.«

Marijana Sukič

Življenjske zgodbe (6)

MOJ STRAJ ZAVOLO POTOVANJA PA MOJE VESELJE ZAVOLO SREČANJA

V petom tali je tetica Elza dobila pozvanje iz Merike, naj pride na gledanje pa naj se sreča s svojimi sestrami pa bratom, stere je estje nigdar nej vidla.

»Bodjala sam se od daleč ne pauti, vej sam se pa estje nigdar nej s fligarom pelala. Dapa gda sam že na njem sejdlja, sam se pomirila. Tak sam si mislila, gospodni Baug

1970. leta mrli, mati pa 1972. leta. Pelali so me na graubišče pa so mi pokazali grob, gde spita svoj vekivečni sen. Dapa tau večna pravica, sto se nardi, mora mrejtiti tō. Onadva sta pa lejpa lejta zadobila.

Šest tjeđnov sam ostala v Meriki, dostavse sam vidla. Vesele je bilau srečanje, liki žalostna slobaud. Dja sam mogla titi nazaj na stari kraj, ka je

naši starištje, ka so namé estje za sobolico nej steli pistiti.

Gda smo že lepau vred prišli, smo tak računali, ka nam Baug dopisti veselo ino zdravo starost doživeti. Dapa naš račun se je pá prejkpotegno. Moj mauž je dvakrat, eden za drugim, daubo infarkt. Tau je že tretji bijo pa te je smrten bijo. Nej bilau več pomauči.

1991. leta, gda je 68 lejt star bijo, je mogo s toga svejta oditi. Na mojo velko žalost, ka sam v rami sama ostala.

Konja smo estje itak meli, te je zet z njim vozo, dosta grūnta smo te več nej delali, samo na svoj tau. Zet je tō nej najbolje zdravi bijo. Edno velko baut je v Monoštiri vodo, tau delo je dosta mišlenja pa skrbi

Lubejrina Elza z hčerko, vnukom, vnukico in s pravnukom

de mi pomagajo, vej sam pa nej sama, če se tau prevnaugo lüstvo ne boji, zakoj mo se pa te dja bojala. Sam raužni vejne naprejevzela pa molila. Baug mi je pomago pa sam srečno ta prišla. Gda so me naši zaglednili na letališči (repülötér), so vsi trge kričali: 'Elza, Elza, naša najmlajša sestra, dünok si se nej zgibila. Baug nam je dun dopüsto, ka te živo spoznamo, nej samo na kejpí.' Tak smo vsi jaukali od radosti, ka smo ednoga drugoga kuman vidli. Božič smo vsi vtjüper svetili. Po 45 lejtaj smo se odprvim srečali. Tau je meni takšno veseldje bilau, ka ranč ne morem taprajti. Tau samo tisti vej, steri je tašo doživo. Dapa edna žalost me je zatok tō čakala. Stariše sam žive več nej srečala, obadva sta že pokojniva bila. Oča so

moja familija tū živala, tū je moj daum. Od tistoga mau so oni že tō pokojni, med mlajši sam sama živa ostala.

1982. leta smo čeri rama zidali zar za kapejlov. Je pa dosta dela bilau, dokeč je vse vred prišlo. Vnuka sta v šaulo ojdla, najprej v osnovno, potistim pa v gimnazijo. Vsigdar sta pravla: 'Babica, mi mo se včili, ka nemo tak žmetno delali kak vi, ka si ležej krü prislüžimo.' Gda sta gimnazijo končala, je pojep v Pešt išo na ekonomsko fakulteto (közgazdasági egyetem), deklčina je najprva išla v Ljubljano, eno leto se je rejč včila, potistim je pa prišla v Maribor na gradbeništvo (építés). Vnuka sta čedniva bila zatoga volo, ka si s pametjov svoj krü slüžita. Mladina si zdaj vcejlak ovak brodi kak tistoga ipa

davalo. (H)či je doma v vesi delala, v vrtci (óvoda) je küjarca bila. 1998. leta se je pa nesreča zgodila v držini. Čeri mauž je takšen velki krč daubo v mozgaj, ka je za par dni v špitalaj mrau. Samo je 54 lejt star bijo. Zdaj sva tū ostale dve devici (vdovi), edna v ednom rami, druga v drugom rami. Estje tau je sreča, ka je samo par stopajov od ednoga do drugoga rama. Vnukica je nazaj prišla iz Slovenije, zdaj na Vogrskom dela. Ona je trno dobroga srca. Tak je pravla: 'Jaz tebe ne povržem na stare dni babica pa mater tō nej.'

Zdaj sam 78 lejt stara, sto vej, ka me estje čaka. Kak pravijo, človek računa, Baug pa dokonča.»

(Konec)

Ema Sukič

Sveži zrak v stanovanju

EDEN IZMED POGOJEV OHRANJANJA ZDRAVJA

Če hočemo ohraniti zdravje (kdo ga ne bi hotel?), moramo skrbeti med drugim tudi za to, da bo zrak v stanovanju vedno svež. To je važno predvsem za to, ker tri četrtine svojega življenja preživimo v njem. Nekateri celo trdijo, da bi čim manj časa morali prebiti na prostem, ker je zrak danes izredno onesnažen in v stanovanje pride samo en del zunanje nesnage. Moramo si biti na jasnem tudi s tem, da se tudi znotraj stanovanja zrak onesnažuje. Največje onesnaženje povzročajo pretočni plinski boilerji in stenske plinske peči brez odvoda plinske zgoreline. Strokovnjaki opozarjajo na to, naj z odprtim plamenom plinskega štedilnika nikoli ne kurimo, ker večja količina zgoreline povzroča kašelj in razna obolenja dihalnega trakta. Smotrno je opremiti kuhinjo z odvodnikom za paro, ki nastaja pri kuhanju in pečenju s plinom. Konvektor, ki ni povezan z dimnikom in so njegove zgoreline speljane čez odprtino zidu na prosto, moramo vedno izklopiti, ko odpremo okno, ki se nahaja neposredno nad njim, ker zgoreline lahko dotekajo nazaj v stanovanje. Zaradi tega je bolje konvektorje povezati z dimnikom. Odprti kamini so sicer zelo romantični in ustvarjajo domačnost, lahko pa veliko prispevajo k onesnaženju notranjega zraka, ravno tako kot sajaste peči, ki niso redno vzdrževane. Iz zdravstvenega vidika je torej najprimernejši način ogrevanja stanovanja centralno ogrevanje.

Močno ogroža naše zdravje v stanovanjih radon. To je radioaktivni žlahtni plin, ki doteka v stanovanje po vodovodnih ceveh iz zemeljskih plasti. Pod vplivom gradbenega materiala (žlindra, beton, sintetični gips...) razpade v radioaktivno težko kovino, ki jo vdihavamo skupaj s stanovanjskim prahom. Na podlagi raziskovanj WHO, (World Health Organization) Svetovne zdravstvene organizacije lahko domnevamo, da vsak deseti primer pljučnega raka povzroča radon, medtem ko so ostali primeri posledice kajenja. Najbolj nevaren onesnaževalec zraka je cigaretni dim. Na srečo se vedno več odraslih odvaja kajenja. Obenem pa zbujajo skrb, da narašča število otrok, ki kadijo. Kajenje škoduje pljučam, srcu in ožilju. To je strup, ki ubija počasi. Cigaretni dim škoduje tudi tako imenovanim pasivnim kadilcem, torej tudi tistim, ki le vdihavajo tobačni dim kadilcev. Matere, nosečnice, varuške, vzgojiteljice in učitelji sploh ne bi smeli kaditi.

Še cela vrsta snovi, ki nastajajo pri pleskanju, pri oblaganju tal oziroma sten s keramičnimi ploščicami, ki izhlapevajo iz lepil, iz raznih izolacijskih materialov, iz parketnega laka..., povzroča onesnaževanje zraka v stanovanju. Zanimivo je, da na videz popolnoma neškodljivi gospodinjski stroji, kot so televizor, sušilnik za lase, električni štedilnik itd. tudi izločajo škodljive snovi, kajti le-ti so zavarovani z ognjevarnim premazom, ki pri visoki temperaturi izloča strupe. Zaenkrat se proti temu lahko borimo le z rednim prezračevanjem. Če premalo prezračujemo, postane pozimi zrak v stanovanju sorazmerno suh, in povzroča poškodbe dihalnih organov ter predvsem pri majhnih otrokih bronhitis in vnetje sapnika. Tu se da pomagati predvsem z različnimi vlažilci zraka. Danes imamo že veliko izbiri teh naprav, ki delujejo z različnimi metodami in so namenjene različnim velikostim stanovanj oziroma stanovanjskih prostorov. Najboljši so tisti, ki delujejo brez filtra, ker je njihova uporaba nadvse enostavna. Specialna snov, ki jo moramo dolivati vodi, čisti zrak in uničuje viruse ter bakterije. Nezdravi so tudi sanitarni prostori, v katerih je vlažnost zraka več kot 55 odstotkov, oziroma hladne stene, ker se v takšnih prostorih pojavi plesen, ki zelo škoduje vsakemu, predvsem pa astmatikom. Če hočemo odpraviti ta pojav, moramo iz teh prostorov odstraniti vse nosilce vlage, kot so na primer lesena obloga, leseno pohištvo in moramo z izolacijo hladnih sten preprečiti kondenzacijo zračne vlage. Nadvse pomembno je dolgotrajno zračenje stanovanjskih prostorov, le tako se lahko znebimo radona, formaldehida in ostalih škodljivih snovi. Le-teh različne zračne čistilne naprave ne morejo odstraniti, kajti primerne so le za čiščenje zraka od smoga, za uničevanje virusov in bakterij ter eventuelno vlažijo suh zrak. Za pravilno prezračevanje so najbolj primerni tako imenovani zračni ventilatorji, ki delujejo avtomatsko.

Suzana Guoth

OD SLOVENIJE...

Italijanski zunanji minister v Sloveniji

Italijanski zunanji minister Massimo D'Alema je s simboličnim prečkanjem meje med Gorico in Novo Gorico začel uradni obisk Slovenije, prvi uradni obisk italijanskega zunanjega ministra v Sloveniji po več kot petih letih. D'Alema se je po prihodu v Novi Gorici skupaj z gostiteljem, slovenskim zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, sestal s predstavniki slovenske manjšine v Italiji in italijanske manjšine v Sloveniji. Italijanski zunanji minister je dvodnevni uradni obisk v Sloveniji nadaljeval v Ljubljani, ko se je uradno sestal z ministrom Ruplom. Italijanskega gosta je sprejel še slovenski premier Janša, sestal pa se je tudi s slovenskim predsednikom Drnovškom, predsednikom državnega zbora Francetom Cukjatiem in predsednikom odbora DZ za zunanjo politiko Jožefom Jerovškom. Glavnina pogovorov z italijanskim zunanjim ministrom je bila posvečena urejanju manjšinske problematike in uresničevanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino, za katerega nova Prodijska vlada obljublja, da bo končno zaživel.

Zimske razprodaje

Po božiču in novem letu so ljubitelji nakupovanja v Sloveniji dočakali še en težko pričakovan praznik: začele so se zimske razprodaje. Oblačila in obutev starih kolekcij so tri tedne, do 29. januarja, cenejša tudi za polovico. Že tretje leto zapored so se razprodaje začele nekoliko prej. Trgovci namreč želijo preprečiti pobeg evrov iz denarnic slovenskih kupcev čez zahodno in severno mejo, kjer so se razprodaje včasih začele precej prej in v večjem obsegu kot v Sloveniji. Trgovci ocenjujejo, da je bil v prvih dneh razprodaj odziv kupcev nekoliko slabši kot v minulih letih. Po mnenju trgovcev so razlogi za manjše zanimanje evro in toplejše vreme, ki ni ravno vzpodbuda pri odločitvi za nakup zimskih oblačil.

V premislek!

2007

Mnenja o tem, ali se s koncem leta kaj spremeni in z začetkom novega začne na novo, so deljena oziroma jih je približno toliko, kot je premissljalcev o tematiki. Torej: lahko se konča vse in vse začne na

ki jih v svoji knjigi predstavlja pokojna Gornjeseničanka Hilda Čabai, tedaj je to druga, napredna zgodba. Ki bo uspešna takrat, če ta gostinec ne bo osamljen, marveč dovolj »logistično« podprt tudi

Druga, mnogo manj zapletena »politična zgodba« so volitve predsednika Državne slovenske samouprave, kot prve krovne politične organizacije Slovencev na Madžarskem. Ob lanskih lokalnih volitvah

je imel in ima občutek, da ta »razmerja« niso ravno v prid manjšinam celo na področjih, ki niso neposredno odvisna od denarja v državni blagajni. V mislih imam zastopanost manjšin v izvoljenih telesih, kot je parlament in kot so tudi županijske skupščine. Nihče z vrha madžarske politike ne zanika, da je zadevo potrebno urediti, vendar tudi ničesar oprijemljivega ni pripravljen storiti, je mogoče zaključiti iz izjav tudi predsednika države Lászla Sólyoma: na pogovorih s slovenskim predsednikom Janezom Drnovškom in hrvaškim predsednikom Stipetom Mesićem.

Zelo verjetno se bo letos zgodilo še eno dejanje »dobrososedskih odnosov«, in sicer skupna seja madžarske in slovenske vlade. Prvo skupno zasedanje je bilo na Dunaju z avstrijsko vlado, drugo v Bu-

Termalni park v Monoštru, ki lahko pozitivno vpliva na razvoj območja ob tromeji

novo, lahko pa zgolj zamenjamo koledarje in začnemo odšteti dneve v januarju.

Ali res? Prepričan sem, da redkokdo, pa naj se ima še za tako zadržanega realista in pragmatika, ne načrtuje ali vsaj ne razmišlja, kako bo ravnal v novem letu, konkretno v letu 2007.

Zapisano vsaj deloma velja tudi za manjšine, za Slovence na Madžarskem, za Slovence v Porabju posebej. Zlasti za Porabje bo pomembno, če bodo konkretizirani dogovori, sprejeti na lanskih razpravah o vzpodbujanju hitrejšega razvoja narodnostnih in obmejnih krajev. Nedvomno bo velika pridobitev Termalni park, ki spada med največje naložbe v turizem v tem delu Železne županije. Kolikšen bo vpliv Termalnega parka na razvoj širšega prostora, je odvisno od več dejavnikov, ki niso vedno odvisni od denarja, ampak dobre volje, pripravljenosti oziroma prizadevnosti posameznikov. Če tega ne bo, potem bo vpliv zelo majhen ali nič, ako se najde ambiciozen gostinec, ki bo v prijetnem okolju ob klasičnih jedeh ponujal dobre,

od nove, konec lanskega leta v Körmendu uradno registrirane razvojne družbe.

»Pretrgane« niso tudi politične zgodbe, kajti v drugem delu v Budimpešti prekinjene seje mešane manjšinske komisije, ki je na Gornjem Seniku ocenjevala uresničevanje obveznosti iz sporazuma, ki zagotavlja Porabskim Slovincem in prekmurkim Madžarom enake pravice, je bilo dogovorjeno nadaljevanje jeseni, kar se ni zgodilo. S sejo naj bi nadaljevali zato, ker so se dogovorili za premalo konkretnih obveznosti, tako v Prekmurju kot zlasti v Porabju. Med dogovori je bila obnova gornjeseniške dvojezične osnovne šole, kar se je zgodilo, in tudi ureditev slišnosti ter razširitev slovenskih radijskih oddaj iz Monoštra. Slednje je načelno urejeno, zdaj so na vrsti konkretna dejanja, da bo sporeda več in da bo dobro slišen. Kdaj bo, tokrat v Sloveniji, seja mešane komisije, bomo nemara zvedeli, ko bodo znane podrobnosti s pogovorov madžarskega premiera Ferenc Gyurcsányja v Ljubljani.

so Slovenci izvolili enajst lokalnih samouprav, ki bodo 4. marca izbrale predsednika. Zelo verjetno dosedanjega Martina Ropoša, ki lani ni kandidiral na županskih volitvah in se je upokojil.

Med aktualne naloge spada tudi posodobitev ceste med Gornjim Senikom in Verico. Načrti segajo vsaj pet let nazaj, v čas, ko je bila urejena cesta do mejnega prehoda Gornji

Senik – Martinje. Ustrezna cesta ne bi samo skrajšala poti med dvema oziroma

Lani jeseni ni bilo nadaljevanja seje mešane komisije. Letošnji vzkljicatec se je Slovenija

več narodnostnimi naselji in čez na Goričko, ampak bi vzpostavila krožno pot med domala vsemi porabskimi naselji. To bi koristilo pri načrtovanju gospodarskega in turističnega razvoja ob meji, v sodelovanju tudi s Prekmurjem.

Pomenljivo vprašanje je lahko tudi, kakšna bodo razmerja med vlado in njenim predsednikom Ferenc Gyurcsányem in manjšinami, tudi s Porabskimi Slovinci. Celozelo dobronamerni opazovalec

dimpešti s hrvaško, skopno sejo sta imeli že madžarska in romunska vlada, zdaj bo na vrsti verjetno Slovenija. Zagotovo je, ne glede na »odlično dvostransko sodelovanje«, dovolj aktualnih tem, o katerih bi se pogovarjali na skupni seji madžarske in slovenske vlade, tako s področja gospodarstva kakor vseh ostalih, tudi manjšin.

In leto 2007? Eno izmed v neskončnem številu let in stoletij.

eR

Milan Vincetič

PANONSKO MOURDJE

Tü pa tam je še bila kakšna krpa snega, pa tüdi na cesti si mestoma leko skoron do kolen stoupo v blato, gda se je pred Baragovo ižo stavo tovorni avto. Pod ponjavo je meou neka velkoga, zato je Zolti brž skočo do zadruga po dvigalo.

»Moj Boug,« so se vsi po vrsti križali, »Zoltiji se je zmejšalo. Pravi šift si dao pripelati na svoj dvour!«

»Pa to nej takši, kakši vozijo po Duni, liki pravi, z mourdja!« je vcujdao drügi.

»On ne more brez mourdja. Dvajsti lejt je bijo na mourdji, obodo je cejli svejt, celou v Hongkongi je biu,« je kcoj povedala Eržika, štera je bila že od negda zaglednjena v njega.

»Rajši naj bi si dao pripelati kakšno moursko deklo,« je bio pameten boutoša.

»Misliš takšo, štera je zgoraj riba, spodaj pa ženska?« neje ostala dužna Eržika.

»Ti pa si gli naupek,« se je posmejao poštaš, šteri jo je gnouk svejta zaodo v sami spalni srakici.

Zolti pa nikaj: sam je seo na dvigalo, prikapčo šift na lance pa ga kak kakšno špilo spüsto na rastovi fundameni, ga malo podpulco, ka se ta ne obrné, pa se brez rejči napo-uto v ižo.

Šift je bio rdjavi, velki je bio za vekšo üto, pa tüdi kabino je meo. Pa propeler, šteroj je Zolti najprle vred vzeo. Na velikij tovornij šiftaj je bio mašinist, z malim prstom je obvlado velke motore, zato ma je bila Renata, kak je nazvao té svoj mali šift, pravi špilaraj.

Dobri dva kedna je nüco, ka ga je prefarbo, spuco, popravopumpe pa zakurblo motor. Gda je obrno klüč, se je šift samo malo strouso, propeler pa se obrno kak bi bijo na vöter, on pa se je postavio na palubo, si vužgo pipo in okouli gledao kak kakšni kapitan.

Celou uniformo je meo, pa postavlo se je kak če bi vozo Titanika. V gostilni, gde se je stavlo ob večeraj, so ga vsi v rit pijali, ka se dela fašenka.

»Za dober mejsec de leto, pa nas boš leko namesto mene vozo okouli,« ga je piko avtobusni šofer.

Leko pa te tüdi zakopamo s tem tvojim šiftom,« se je oglaso pokoupič. »Gnesden leko skoplemo grabo globše kak je tisti tvoj Marijanski jarek,« se je delo pametnoga.

»Zolti neka küja, dvajsti lejt je meo čas premišlavati,« se je vmešala kelnarca, za štero so si vsi vrteli oči.

Mejla je malo pod trestimi lejt, zibala se je kak kakšna vrouča kobila, pa tüdi prsi neje skrivala. Samo do Zoltija, šteri je ponavadi sam sejdo v kouti, je ojdla strajoma.

»Monika, odnesi trojni rum za marinara!« se je oglasila Eržika, štera se je, kak je pravila, samo spoutoma stavila.

Gledala ga izpod čela: pravi morski vuk. Ali pa se samo tak dela. Mogouče pa nigdar neje bio na mourdji kak večina tej lidij tuj okouli, si je grizla čobe, a rum spiye več kak vodé.

Tüdi Moniki, štera je prišla pred poudrügim letom, neje šou iz glavé. Prlej je bijo zgovoren, zdaj pa samo nekaj premišlavle pa samo nastrgavle.

Ešče enga dvojnoga, Monika,« ji je tak počmigno, ka so ji gratala mejka kolena.

Pijanci so se spucali pred desetovöro. Navolili so se poslušati skouz pa skouz istih pripouvedi, pa tüdi v prazno se jim neje več dalo gledati.

Pouleg toga pa jih je sčista zdelalo pitje.

»Ka te s tem šiftom, Zolti?« je prisednola Monika.

»Misliš – z Renato?« se je nara- raji dotekno njenoga kazalca. »Lejpa ženska je bila, cejloga me je napravila nouroga, zvejsto sva se čakala, gda sam bio na mourdji,« se je razgovouro, »deset lejt sva samo senjala drüg o drügom, kak če bi bila lačna pa žedna drüg drügoga. Te pa nagnouk,« so se ma poskuzile oči.

»Beteg?«

»Smrt, draga moja Monika,« je spüsto glavo. »Od znotraj jo je začalo nažejtrati, posišila se je kak šklojca, gda pa je preminoula, sam...«

Zaprla je oči pa si ga živo predstavljala, ar neje mogo enjati: z župnikom sta spravila njeno škrinjo na té šift, šteri se je prelej zvao Fiume, se odpelala na odprejto mourdje pa spüstila škrinjo v žmetne globočine.

»Zato sam ga tüdi küpo pa si ga dao pripelati,« je dvakrat gutno pa se zagledno v njene šürke oči, v šterih je bilou mesta za vsa mourdja, štere tüdi nigdar neje vido.

»Pa ka te z njou, s tou Renato?«

»Čako mo, Monika, čako.«

Prijela ga je za laket.

»Ka pá pride, kak naj povem, Panonsko mourdje. Če je že gnouk svejta odteklo, boude tüdi priteklo, Monika,« se je pomali zdigno pa se napo-uto v zvezdnato nouč, v šteri je nin v lejšči žalostno vlejko čuk.

Nej se je ešče začala prava ica, gda je zgino čez nouč šift z Bagarovoga dvoura. Nin so se nej poznali potači avtona, šteri bi šift Renato gli tak odpelo kak pripelo, okouli kuče je bilou samo mokro, kak če bi se cejlo nouč lejvo dež.

»Včako se je, stari pes,« je od čemerov prestopala Eržika.

»Pa tüdi ona, Monika,« je vcujdao poštaš.

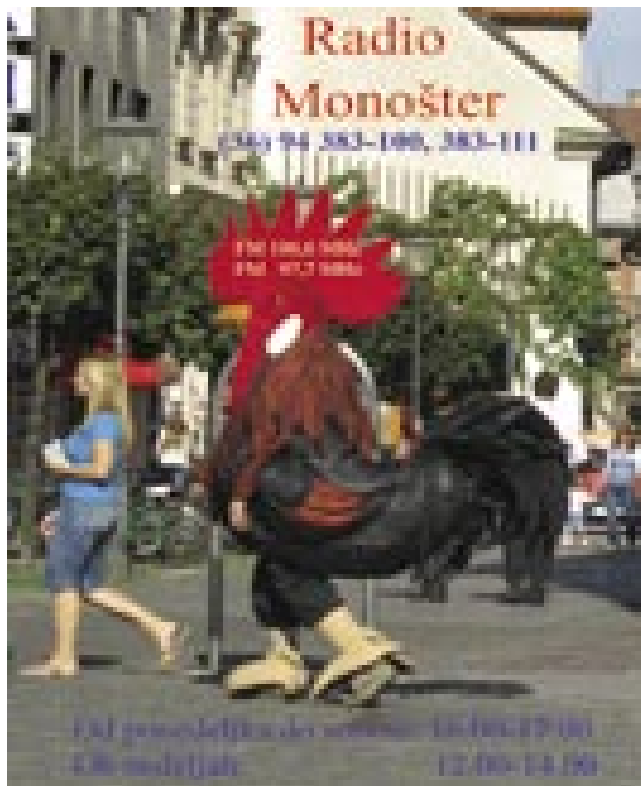
»Sčista jo je napravo nouro,« je pokimavao boutoša.

»Miličarom moramo glasiti,« se je zavrtela Eržika.

»Kak sta prišla, sta tüdi odišla,« je prišepetno kaplan pa se pokrižo. »Boug jima daj mirno pa dugo mourdje,« je zdigno roke k blagoslovi.

»Kakšno mourdje, Gospoud?« je pristoupila Eržika.

»Panonsko,« je namesto kaplana odgovoro poštaš, šteri je bio gvüšen, ka do o tom skrivnostnom izginotju v vesi R. vütroma pisale vse cajtine.

... DO MADŽARSKE

Obisk Ferenc Gyurcsány v Sloveniji

Madžarski premier Ferenc Gyurcsány je 15. januarja obiskal Ljubljano, kjer je imel pogovore s predsednikom vlade RS Janezom Janšo, sprejel ga je tudi predsednik Državnega zbora RS France Cukjati. Madžarski premier se je s predstavniki madžarske narodnosti pogovarjal na veleposlaništvu R Madžarske v Ljubljani. Ferenc Gyurcsány se je udeležil tudi slovesnosti »Dobrodošlica evru«, ki sta jo priredili Vlada Republike Slovenije in Banka Slovenije ob vstopu Slovenije v evroobmočje.

Zaprlj upravo Narodnega parka Őrség

S 1. februarjem bodo zaprlj upravo Narodnega parka Őrség, ki jo bodo združili z upravo Narodnega parka Fertő-Hanság pod skupnim imenom Uprava narodnega parka Fertő-Hanság in Őrség. Sedež skupne uprave bo dosedanj center narodnega parka Fertő-Hanság v kraju Saród. Sedanja odločitev je prese-netila tako predstavnike zelenih organizacij, kakor tudi lokalnih oblasti, kajti lani jih je ministrstvo za varstvo okolja seznanilo z načrti, po katerih bi bil Narodni park Őrség deljen na dva dela, severni del bi pripadel Narodnemu parku Fertő-Hanság, južni del, kamor spada tudi Porabje, pa Narodnemu parku Balaton-felvidék.

Programi, prireditve

- 14. januarja sta na božično-novoletnem koncertu v Pečarovcih nastopila dva porabska zbora, Mešani pevski zbor ZS Avgust Pavel ter otroški cerkveni pevski zbor »Sončnice« z Gornjega Senika.
- Kulturno-prosvetno društvo ljudski pevci Prijatelji »6-ŠE« iz Šešča pri Preboldu prireja 20. januarja simpozij na temo ljudske pesmi. Na posvetovanju bo porabske ljudske pesmi predstavila etnologinja Marija Kozar, na večernem koncertu bodo sodelovale ljudske pevke ZS iz Monoštra in Števanovcev.

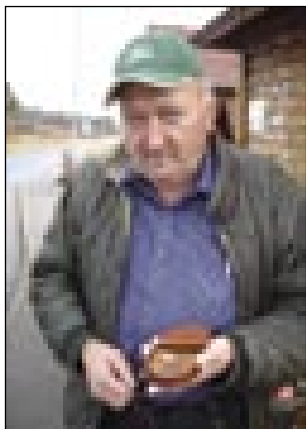
OD 1. JANUARA EVRO V SLOVENIJI

Madžarska pa Slovenija sta nagnauk staupila notra v Evropsko unijo. V Sloveniji od 1. januarja 2007 namesto tolara majo že evro. Gda mo pa mi meli evroja, tau še stalno vejn niške ne vej. K nauvom pejnaza se vcujvzeti je nej tak naletja, sploj pa te, če je vrejdnost druga. Človek najprvin zmišlava, gda cejno vidi, ka te je zdaj tau drago ali nej. Zato ka za volo vekše vrejdnosti vse samo par evronov košta, dapa gda tau nazaj zračunamo na stari pejnaz, te se vidi, ka je zato nej cejlak tak. Pri evroni še drauvne pejnaze moramo poštvovati. Prejk v Šalovca sam ušo pa sam malo od nauvoga denara spitavo lüstvo.

Jože Nemeš iz Būdinec

• *Menili ste že vse tolare na evrone?*

»Ka smo na računaj meli, tisto se je avtomatično menilo, druge smo pa menili na banki pa na pošti. Šteri so pa nej, tisti so ešče meli čas do 14. januarja. Dočas se je ešče leko plačalo s tolari, dapa ka nazaj odlo, tisto že v evroji dali nazaj. Na bankomati pa že od 1. januarja zdigamo evro.«

Jože Nemeš

• *Cejne so se kaj spremenile zavolo nauvoga denara?*

»Večina se je gorzakraužila. Eni več, drugi menja. Dapa zdignilo se je vse.«

• *Ka čakate vi od evrona?*

»Za nas, navadne lidi, tau nič ne pomeni. Telko če demo v drugi rosag, te nam nej trbej menjavati denar. Edino za gospodarstvo pa za državo je tau dobro.«

• *Slovenija ma svoj slovenski evro, poglednili ste že, kakšne znake ma?*

»Tau nič ne pomejni, z našim leko plačamo gde koli. Redno se je ešče ranč nej pogledno. Na ednim se vido Franceta Prešerna, na drugim pa vejn Jožeta Plečnika, arhitekta,

ka je zdaj petdeseta obletnica smrti njegve.«

• *Zdaj te skrb mogli meti na drobiž tō, zato ka te več vrejdnosti ma, kak je tolar emo.*

»Zdaj moraš malo bola paziti, nej kak pri tolari, gda si drobiž tam njau. Zdaj vsakši te mali cent vsakič vzema nazaj, ništja dosta nika ne šenka, tak ka nega kelncam napitnine. Vse se bola točno vōdava. Dja sam že drauvne tolare slabo vido, te pa ešče sploj slabo vidim, tak ka dja tō skrb moram meti.«

• *Vi tū v Sloveniji ste že dosta fela pejnaz meli?*

»V mojem času je stari dinar biu, te nauvi dinar, te smo bone meli, te zdaj smo tolare meli, zdaj pa najnovejši je evro. Tau de pa vejn en čas trajalo. Vūpajmo, ka da tak.«

Elemer Lepoša

Elemer Lepoša, poštar iz Šalovec

• *Zdaj, ka lüstvo sé k vam na pošto nosi tiste drauvne tolare, ka ešče doma majo, te zato zdaj doste več dela mate kak ovak?*

»Tau gvušno. Vsakši den pri-

dejo pa menjavajo, kovance pa papirnate tō. Vsega je dosta. Od 1. januarja se je začelo, na začetki več bilau, dapa ešče zdaj je nej malo, ka menjavajo.

Kovanec za dva evra, na hrbtni strani kejp Franceta Prešerna

Bilau je tak, ka sam na den šest milijonov notra mejno.«

• *Drobiž je zato žmeten tō.*

»Eden pa dva se po tisoč komadov mora pakivati. Tau je pet kil pa pau. Na den več kak dvajsti kil se vkūspakiva.«

• *Če stoj drobiž prinese menjavat, tisto mora vōprešteno prinesiti?*

»Baukše je, če je sorterano, zato ka te hitreje ide, dapa če je nej sorterano, te ga tō vze-memo. Prešteti ga pa vseeno moramo, če je sortiran ali nej, zato ka vsakši šte pejnaz za sebe. Vi štete za sebe, pa ges tō štem za sebe.«

• *Vido sam, ka vi drobiž vagate tō?*

»Ja, tau je pa zato, ka mi vago, ka ga etak pošilamo v banko. Tau pa mora biti točno. Tisoč komadov po dva tolara mora vagati pet kil pa štiristau petdeset tri grama. Če enga vcuj deješ ali vkraj vzemaš, te tau že ne štima.«

• *S Porabja tō pridejo kaj menjavat?*

»Odijo od vas tō menjavat. Gnes so že bili trije Madžari.«

• *Vi, ka tū na pošti delate, kak vidite, starejšo lüstvo ne mauti evro, gda plačati trbej, pa vō trbej računati?*

»Slabo dé, žmetno se znajdejo. Samo se morajo navaditi, volau pa vsi majo. Ka vejmo, tak mora biti.«

• *Vam nej špajsko tū na pošti z nauvim denarom delati?*

»Paziti moramo, pa več delati. Seveda nas ešče zdaj na začetki tō mauti malo.«

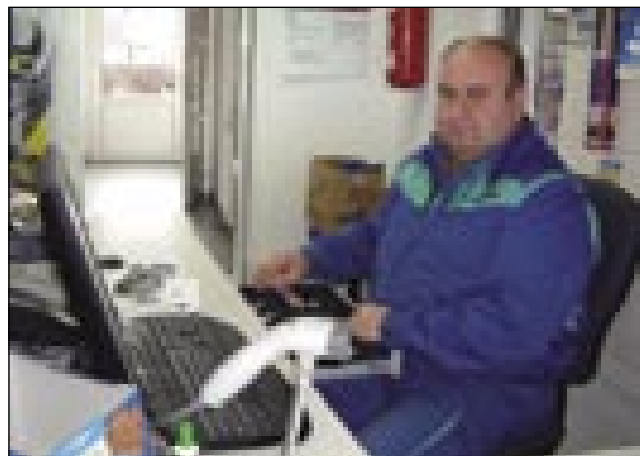

Anton Knaus, delavec na črpalki

• *Kak je na črpalki zdaj, za volo menjave pejnaze?*

»Zdaj je malo več dela bilau za volo evroja, dapa zato nej bilau tak nevarno, zato ka tau vse prejk računalnika šlau. Telko, ka sam tolare mogo vse prejk v evroje računati, nazaj smo pa tū v evroji davali.«

• *Cejna so se kaj na črpalki zdignile?*

Anton Knaus

»Cejne so iste, zato ka je te menjalni tečaj že biu določeni par mesecev prlej. Leko po-vejm, ka zdaj je ešče baukše, zato ka se zdaj baukše menja-va.«

• *Tū na črpalki kak dugo leko ešče s tolari plačūva?*

»S tolari se je leko plačalo do 14. januarja. Tadala pa samo z evroji.«

• *Vidim, ka na vse fela stvar, ka odavate, so cejna v evroji pa v tolari vōnapisane.*

Kak dugo ešče ostane tau?

»Mi smo že pau leta mogli meti označeno dvojno cejno, pa zdaj de ešče najbrž pau leta tak ostalo.«

• *Do tejga mau smo mi, Porabci, leko tankali pri vas tū na šalovskoj črpalki za forinte tō. Kak baude tau potejm?*

»Do 14. se je ešče leko s forinti plačūvalo, tadala pa ešče ne vejmo, kak baude. Mora se malo z bankov zgučati, kak do menjavali, zato ka naša menjava je vse prejk banke ūšla. Banka pa podjetja pogodbo mata med seuv. Do tejga mau je tū pri nas forint malo slabši biu kak v banki, zato ka smo provizijo tō mogli goraračunati. Mislim zato, ka potejm de se zato tō dalo s forinti tankati.«

• *Šteri zdaj tankat pridejo, kelko ji ešče s tolari plača pa kelko z evroni?*

»Prejšnji keden je dosta bilau tisti, šteri so s tolari plačūvali, zdaj je pa že vsigdar menje

tolarov pa bola z evroji plačūvajo. Dosta je pa že tisti, šteri s karticami plačūvajo.«

• *Kak plačūvajo Porabci, če tankat pridejo?*

»Oni s tolari pa ešče s forinti.«

• *Vam de etak ležej, ka nete s trauja fela pejnazi delali.*

»Lakejše de pa de menje dela s papirji tō. Nam de tau dobro, samo se ešče malo moramo v tau notnapelati.«

Karel Holec

OTROŠKI

HVALA ZA DARILA

V imenu dvojezičnega vrtca Jožefa Košiča na Gornjem Seniku se zahvaljujem za lepa darila, ki sta nam jih ob božiču namenila Ministrstvo za šolstvo in šport R Slovenije ter Zavod za šolstvo RS. Malčki so jih bili zelo veseli in to je za nas najlepše plačilo.

Kristina Nagy Gyeček
vzgojiteljica

Za božična darila se zahvaljujejo tudi doljnjeseniški malčki in vsi delavci tamkajšnjega vrtca.

Rozika Szarka
vzgojiteljica

Prispodobе o živalih

ČEBELA, MED

Ko se živalim izteče življenje, poginejo, za čebele pa rečemo, da umrejo, tako kot ljudje. Očitno je, da je slovenščina izjemno spoštljiva do te žuželke, ki nam že od pamtiveka daje med in vosek. Saj, **priden kot čebela**, rečemo in še: to dekle je prava **čebelica**, kar spet pomeni, da je sila prizadevno in marljivo. Kdor **čebelari**, goji čebele, kdor **pase čebele**, pa lenari – verjetno zato, ker se čebele same pasejo. Če je veliko ljudi na kupu, je **živahno kot v panju** ali **živahno kot v čebelnjaku**. Tudi predpraznično gnečo v trgovinah lahko primerjamo z življenjem v čebelnjaku: pravimo, da je kupcev **kot čebel v panju**. **Dokler lipa cvete, ji ne manjka čebel** ali: ko nam gre dobro, imamo veliko prijateljev. Kdor živi **kot čebela v medu**, mu ni hudega. Včasih komu celo **pade sekira v med** – življenje se mu na vsem lepem obrne na bolje. Kdor je **sladek kot med**, ima kaj za bregom, kajti **na med se muhe lové, na besede pa ljudje**. Žal je večkrat tako, da imajo ljudje **na jeziku med, v srcu pa led**. Vsak trgovec si želi, da bi vse, kar ponuja, **šlo za med**. In na koncu še vprašanje: ali obstaja kje dežela, kjer **se cedita med in mleko**?

Klarisa Jovanović

KOTIČEK

Rozika Čeh

STARA COMPRNICA JE RADA KAJ SMEŠNOGA NAŠTIMALA

V Gajiči je nigda svejta bilo dosta dicé pa smo radi odili vküper, ka smo si zgučavali, če je šteri kaj novoga zvedo. Najbole smo bili zadovolni, gda pri Gejtinoj cimpranoj iži nikoga nej bilo doma, ka smo leko noreli, kak je komi bila vola. Vsi smo jako radi nastopali kak v kakšoj igri, dokeč so nej prišli domou starejši, ka so nas vō nagnali. Gejtina Mica nam je vsikdar največ pripovedavala, ka je mela pajdaše po celoj vesi. Rada je tak začnila:

»Poslušajte, ka sam zvedla. Če ščéte, leko vōrvlete, leko pa tudi nej. Ivanova Bara mi je povedala istino, ka gvūšno zna, ka tudi v Gajiči živejo comprnice. Vej šče jij nišče nej vido, vsakši pa zna, ka so tou takše grde ženske, štere drūgim lidam delajo škodo. Vnoči odijo k ništernim ižam v štaló pa tam zacomprajo, ka krave nemajo več mleka. Vej

bar poglednite mleko pri Lūtarovom Marki. Tak je vodeno, ka je sive farbe. Tou so možaki napravi-

le comprnice, ka nej bi kaj zaslužo. Leko tudi vidite, ka pri nijj kokoši ponoči sedijo na djablana, ka tudi stvar nejma méra na sedali pri štali. Nišče pa ne vej, kelko je tej strašnij

žensk, ka se vnoči na meklaj jašejo visiko po lufti, na zemli pa majo vsakši mejsec sestanke ali važne guče.

Zdaj vam šče tou povem, ka se je pred dobrim mejsecem zgodilo Gaborovomi Števani, šteri se je pelo v kmici z biciklinom z Brezvice. Bila je jako svetla noč, ka je vsakši leko vido drūgoga človeka na kuniki. Na nebi so svetile zvezde, kak če bi

šče one gledale, ka se godi na zemli. Števan je pomali vozo pa si šče vmes spejvo staro pesem: »Lansko leto sam se ženo, edno mlado sam si zeo...« Bio je dobre vole, gda se že pripelo

do Nedelice. Naednouk je začūto, kak težko klači pedale na biciklini. V tistom megnjeni je začno pijati močen vōter. Če se Števan ne bi stavo, bi gvūšno spadno z biciklinom vred v grabo. Komaj je enjo, je začūto, ka ga je nekaj prijó za roko pa se začno dreti, zakoj se vozi vnoči, gda trbej doma počivati. Nikaj je nej gučo, samo si pre-mišlavo, ka se tū godi pa ka do

ž njim napravili. Znao je, ka tū more biti več lidi. Te je zagledno, ka je edna ženska mejla v rokaj meklo pa se včasi spomno, ka tū morejo meti comprnice sestanek. Tūdi doma so

njemi oča pravili, ka te strašne ženske more vsakši človek pri méri pistiti pri njūvom posli, če nej, te njemi kaj slaboga včinijo. Leko njemi vnoči iža pogori ali mara pobegne vō s štale, ka je več nišče ne more najti. Vse takše strašne stvari so njemi brodile po glavi. Že Boga je proso, naj njemi pomaga, ka srečno pride k svojoj familiji.

Stara, največša comprnica je tou poslušala pa se začnila dreti na Števana, ga spitavati, če je šteo nje napadnoti pa njim kaj vkradnoti. Števan je po pravici povedao, ka je pošteni človek, ka vsakšomi želej dobro. Comprnica je pa te z levo rokov segnola v ceker pa z njega nikaj vōvzela i dala Števani v žepke. On je nikaj nej pogledno, friško je skočo na biciklin, ka bi se kak najprlé sréčo s svojo dečicov i njim povedao, ka je doživó. Doma se je spomno, ka ma od stare comprnice gvūšno nikaj fajnoga. Sego je v oba žepa pa je vō potegno nikaj mekoga. Pomali je pogledno pa vido, ka v rokaj drži dve konjskivi figi: edno veliko, drūgo malo ménšo. Tak se njemi je zagnūsilo, ka je friško vse vrgo na gnoj, ka so dečica nej vidla, ka je doubó.»

Mi starejši smo se smejali, gda je Mica enjala pripovedavati; ništerni so pa pravili, ka bi bougše bilo, če bi Števani comprnica dala v žepe bilice. Ka pa vi pravite? Zamazane žepe bi mōo pa spotrejte bilice.

KAUT

RTV SLO	PETEK, 19.01.2007, I. SPORED TVS 6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.35 DUHOVNI UTRIP, 11.50 V 80 ZAKLADIH OKOLI SVETA, ANG. DOK. SER., 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 UMETNI RAJ, 13.35 DOKUMENTARNA ODDAJA, 14.25 SLOVENSKI/PORABSKI UTRINKI, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 MALI MOZART, RIS., 16.05 IZ POPOTNE TORBE: SE KDO BOJI VODE? 16.25 ŠTIRJE PROTI ZLODEJU, NEMŠ. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 EGIPET, ANG. DOK. SER., 18.20 ŽELEJČKI, RIS., 18.25 PUJSA PEPA, RIS., 18.40 ŽREBANJE DETELJICE, 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 ZAČNIMO ZNOVA, DRUŽINSKA NAN., 20.30 ODDAJA NARODNOZABAVNE GLASBE, 21.50 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 POLNOČNI KLUB, 0.05 EGIPET, PON., 0.55 DNEVNIK, 1.35 INFOKANAL
	PETEK, 19.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 10.25 SP V ALPSKEM SMUČANJU, 11.45 FRASIER, AM. HUM. NAN., 12.05 LABIRINT, 13.05 MOZAIK, 14.05 SP V BIATLONU, ZASLEDOVALNO (Ž), 15.35 PESEM KAMNA, 16.05 ŠTUDENTSKA, 16.25 ZDAJI!, 16.55 LESTVICA NA DRUGEM, 17.45 POROČILA, 17.55 DESKANJE NA SNegu, 19.05 SEVER IN JUG, ANG. LIT. NAD., 20.00 RESNIČNA LEGENDA O EIFLOVEM STOLPU, FRANC. DOK. SER., 20.45 PRIVLAČNA ZVERINA, ANG. FILM, 22.10 HITLERJEVA KANTATA, NEMŠ. FILM, 0.15 INFOKANAL
RTV SLO	SOBOTA, 20.01.2007, I. SPORED TVS 6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 OTROŠKI PROGRAM, 10.45 POLNOČNI KLUB, 12.00 TEDNIK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 PIRAMIDA, 14.15 SOBOTNI VRTILJAK, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.20 SOBOTNI VRTILJAK, 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 KANDIDAT, AM. FILM, 22.00 HRI-BAR, 23.05 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.40 POD RUŠO, AM. NAD., 0.30 TROJČICE IZ BELLEVILLA, FRANC. ANIMIRANI FILM, 1.45 DNEVNIK, 2.25 INFOKANAL
	SOBOTA, 20.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 8.30 SKOZI ČAS, 8.40 PESEM KAMNA, 9.15 ŠTUDENTSKA, 9.35 RESNIČNA LEGENDA O EIFLOVEM STOLPU, FRANC. DOK. SER., 10.25 SP V ALPSKEM SMUČANJU, SMUK (Ž), 11.55 SP V ALPSKEM SMUČANJU, SMUK (M), 13.15 ZDAJI!, 14.05 SP V BIATLONU, ZASLEDOVALNO (M), 15.25 LP V ROKOMETU, RIBARROJA - KRIM MERCATOR, 16.55 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 17.50 SP V ROKOMETU (M), SLOVENIJA - GRENLANDIJA, 19.30 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 20.00 NI MI ŽAL, GALA KONCERT NUŠE DERENDA, 21.30 SLOVENSKI MAGAZIN, 22.00 SOBOTNI VRTILJAK, 0.00 DOKAZ, IRSKA NAD., 0.55 INFOKANAL
RTV SLO	NEDELJA, 21.01.2007, I. SPORED TVS 7.00 ŽIV ŽAV, OTROŠKI PROGRAM, 10.00 KAKO SEM VIDEL SVET IZPOD MIZE: VESELICA, IGR. NAN., 10.25 SVET VODNIH ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 10.55 SLEDI, 11.25 OBZORJA DUHA, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.20 UMKO, 14.20 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, 17.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 17.20 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, 18.35 KRAVICA KATKA, RIS., 18.40 SNEŽINKEC FOLK, RIS., 18.45 ŽREBANJE LOTA, 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 SPET DOMA, 21.45 DRUŽINSKE ZGODBE, 22.40 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.05 KRONIKA NEKEGA IZGINOTJA, PALESTINSKI FILM, 0.25 DNEVNIK, 1.05 INFOKANAL
	NEDELJA, 21.01.2007, II. SPORED TVS 8.00 TV PRODAJA, 8.30 SKOZI ČAS, 8.40 MED VALOVI, 9.10 SLOVENSKI MAGAZIN, 9.40 SP V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 10.55 SP V ALPSKEM SMUČANJU, SUPERKOMBINACIJSKI SMUK (M), 12.40 SP V ALPSKEM SMUČANJU, VELESALOM (Ž), 13.40 SP V SMUČARSKIH SKOKIH, 15.30 SP V BIATLONU, ŠTAFETE (Ž), 17.00 ŠPORT, 17.50 SP V ROKOMETU (M), SLOVENIJA - KUVAJT, 19.30 ŠPORT, 20.00 KOŠARKA, LIGA NLB, UNION OLIMPIJA - CIBONA, 21.45 Š - ŠPORTNA ODDAJA, 22.30 POKVARJENA DEKLETA, ANG. NAD., 23.20 UMETNOST GLASBE IN PLESA, 23.30 CARMEN, BALET SNG OPERA IN BALET LJUBLJANA, 0.20 INFOKANAL
RTV SLO	PONEDELJEK, 22.01.2007, I. SPORED TVS 6.25 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.05 EGIPET, ANG. DOK. SER., 12.00 SESTRA V OGLEDALU, PORTRET LENČE FERENČAK, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 SPET DOMA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.40 TELEBAJSKI, OTR. NAN., 16.05 SEJALCI SVETLOBE: SEJALEC SONCA, OTR. NAN., 16.25 MARTINA IN PTIČJE STRAŠILO: ZNANSTVENIKA, 16.35 BINE: VREME, LUTK.-IGR. NAN., 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 SUROVA NARAVA, ANG. POLJ. SER., 18.20 PAVLE, RDEČI LISJAČEK, RIS., 18.25 JOKO! ŽAKAMOKO! TOTO!, RIS., 18.40 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6, 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 JULIJA, AVST. NAD., 20.50 OSMI DAN, 21.25 PRVI IN DRUGI, 21.50 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 LEPI STRIČEK, FRANC. FILM, 0.40 SUROVA NARAVA, PON., 1.30 DNEVNIK, 2.10 INFOKANAL
	PONEDELJEK, 22.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 10.35 Š - ŠPORTNA ODDAJA, 11.20 SOBOTNI VRTILJAK, 13.20 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, 17.00 MOZAIK, 18.00 POROČILA, 18.05 TEKMA, 18.55 VSE O ŽIVALIH: SEVERNOMORSKI SLONI, ANG. DOK. NAN., 19.20 SANJSKA DEŽELA, RAZ-POTOPISNA SER., NA SLEDI SV. GRALU, 19.50 SP V ROKOMETU (M), SLOVENIJA - TUNIZIJA, 21.30 STUDIO CITY, 22.30 SOUTH PARK, AM. RIS., 22.50 BRANE RONČEL IZZA ODRA, 0.15 INFOKANAL
RTV SLO	TOREK, 23.01.2007, I. SPORED TVS 6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 11.00 SUROVA NARAVA, ANG. POLJ. SER., 12.00 DRUŽINSKE ZGODBE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 OBZORJA DUHA, 13.40 SLEDI, 14.10 ODPETI PESNIKI, 14.20 OSMI DAN, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.40 TABALUGA, RIS., 16.00 ALI ME POZNAŠ: JAZ SEM HRASTOV LIST, 16.10 AFNA PRIKI: GRADBENIŠTVO, POUČNA ODDAJA, 16.35 KNJIGA MENE BRIGA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.40 RAZGLEDI SLOVENSkih VRHOV: TRIGLAV - KLIC STENE, KLIC VRHA, DOK. ODD., 18.10 RESNIČNA RESNIČNOST, 18.35 ANČINE NOGICE, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 PIRAMIDA, 20.55 MEDNARODNA OBZORJA: TURŠKA KAVA, 21.50 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 PODOBA PODOBE, 23.15 KAJNOV NASMEH, FRANC. LIT. NAD., 0.15 DNEVNIK, 0.55 INFOKANAL
	TOREK, 23.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 13.15 DOBER DAN, KOROŠKA, 13.45 BRANE RONČEL IZZA ODRA, 15.10 STUDIO CITY, 16.05 PRVI IN DRUGI, 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 LABIRINT, 19.00 TRENUTNO STANJE, ANG. NAD., 20.00 LAŽI Z MANO, ANG. NAD., 21.10 NAJBOLJŠA PODJETNIŠKA IDEJA, 21.40 VPLIV PRETEKLOSTI, IT. FILM, 23.20 DOMOVINA, NEMŠKA KRONIKA, NEMŠ. NAD., 0.20 INFOKANAL
RTV SLO	SREDA, 24.01.2007, I. SPORED TVS 6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 KAKO SEM VIDEL SVET IZPOD MIZE: VESELICA, IGR. NAN., 9.25 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.35 KNJIGA MENE BRIGA, 11.00 RAZGLEDI SLOVENSkih VRHOV: TRIGLAV - KLIC STENE, KLIC VRHA, DOK. ODD., 11.30 RESNIČNA RESNIČNOST, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.10 VIŽA POLETJA, 14.00 MEDNARODNA OBZORJA: TURŠKA KAVA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 ŠOLA PRVAKOV II, RIS., 16.05 POD KLOBUKOM, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 Z VAMI, 18.25 MEDO POPI, RIS., 18.30 VRAN DOKOLENKO, RIS., 18.40 ŽREBANJE ASTRA IN LOTA, 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 PRI STRICU IDRIZU, BOS. FILM, 21.30 NAČRT G. TOMASCHEKA, NEMŠ. FILM, 21.50 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.55 OMIZJE, 0.10 Z VAMI, 1.00 DNEVNIK, 1.40 INFOKANAL
	SREDA, 24.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 14.15 SVET VODNIH ŽIVALI, NEMŠ. POLJ. SER., 14.45 HRI-BAR, 15.45 LESTVICA NA DRUGEM, 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.05 VZPOREDNA EKONOMIJA, 19.10 VIZUM ZA PRIHODNOST, BOS. NAD., 20.00 EP V UMETNOSTNEM DRSANJU, 22.10 POT V DAMASK, TV PRIREDBA PREDSTAVE UMETNIŠKEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANA, 23.25 UHO, ČEŠKI FILM, 1.00 INFOKANAL
RTV SLO	ČETRTEK, 25.01.2007, I. SPORED TVS 6.10 TEDENSKI IZBOR, 7.00 POROČILA, DOBRO JUTRO, 9.05 TEDENSKI IZBOR, OTROŠKI PROGRAM, 10.20 BERLIN, BERLIN, NEMŠ. NAN., 10.50 Z VAMI, 11.40 OMIZJE, 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME, 13.20 ZAČNIMO ZNOVA, DRUŽ. NAN., 13.50 PIRAMIDA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 KLIJUKEC S STREHE, RIS., 16.10 VZPON, DOK. FILM IZ SRBIJE, 16.25 ENAJSTA ŠOLA, 17.00 NOVICE, SLOVENSKA KRONIKA, ŠPORT, VREME, 17.30 ŠTAFETA MLADOSTI, 18.15 DUHOVNI UTRIP, 18.35 POLICAJ ČRT, RIS., 19.00 DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 19.55 TEDNIK, 20.45 V 80 ZAKLADIH OKOLI SVETA, ANG. DOK. SER., 21.50 ODMEVI, KULTURA, ŠPORT, VREME, 22.50 KNJIGA MENE BRIGA, 23.10 GLASBENI VEČER, 0.20 DNEVNIK, 1.00 INFOKANAL
	ČETRTEK, 25.01.2007, II. SPORED TVS 6.30 INFOKANAL, TV PRODAJA, 15.30 VZPOREDNA EKONOMIJA, 16.30 MOZAIK, 17.25 MOSTOVI - HIDAK, 18.00 POROČILA, 18.10 KOŠNIKOVA GOSTILNA, 19.05 IZBRANEC, AM. NAD., 20.00 ŠPORT, 22.35 HUFF, AM. NAD., 23.30 PREPOVEDANA LJUBEZEN, FRANC. TV FILM, 1.05 SOUTH PARK, AM. RIS., 1.30 HARRYJEVI HČERI, ŠVEDSKI FILM, 3.15 INFOKANAL

Razstava del monoštrskih likovnih kolonij v Vodniko-vi domačiji v Ljubljani

Foto: Dubravko Baumgartner

11. januarja so v galeriji Vodnikova domačija odprli razstavo izbranih likovnih del tridesetih avtorjev, ki so nastala na petih mednarodnih likovnih kolonijah v Monoštru.

Mednarodna likovna kolonija v Monoštru je nastala na pobudo Galerije in muzeja Lendava v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem ter ob strokovnem vodstvu ravnatelja Galerije Ferija Geriča. Na monoštrskih likovnih kolonijah ustvarjajo večinoma umetniki iz Slovenije, slovenskega zamejstva oz. iz Madžarske ter madžarskega zamejstva.

V petih letih je nastala kar lepa zbirka, izbrana dela te zbirke so pa na ogled v Ljubljani do 30. januarja. Razstavo je odprl predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem.

SLOVENSKI UTRINKI
so na sporedu na prvem programu madžarske televizije vsak drugi četrtek ob 12.30 uri.
Ponovitev na drugem programu ob ponedeljkih ob 10.00 uri.
Naslednja oddaja bo 25. januarja.

Porabje

**ČASOPIS
SLOVENCEV NA
MADŽARSKEM**

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva:

H-9970 Monošter, Gárdonyi G. ul. 1.; p.p. 77,
tel.: 94/380-767; *e-mail:* porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk: EUROTRADE PRINT d.o.o.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 5.200 SIT ali 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD.
Številka bančnega računa: HU15 1174 7068 2000 1357,
SWIFT koda: OTPVHUHB